

Sag C-930/19**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

20. december 2019

Forelæggende ret:

Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager, Belgien)

Afgørelse af:

13. december 2019

Sagsøger:

X

Sagsøgt:

État belge

1. Tvistens baggrund og de faktiske omstændigheder

- 1 X, der er algerier, giftede sig den 26. september 2010 i Algier (Algeriet) med S. K., der er fransk statsborger. X ankom til belgisk område den 22. februar 2012 for at bo sammen med sin kone, som har ret til ophold i Belgien. X fik udstedt et opholdskort for familiemedlem til en unionsborger.
- 2 Ægtefællerne X og S.K. har et barn.
- 3 Efter fem års ægteskab og to års samliv i Belgien var X, som blev udsat for vold fra sin ægtefælles side (fornærmelser, fysisk aggression og dødstrusler), tvunget til at forlade det fælles hjem. X bosatte sig den 22. maj 2015 på en anden adresse end sin kone og datter. Samlivet er ikke efterfølgende blevet genoptaget. S.K. har siden den 10. september 2015 været bosiddende i Frankrig med deres barn.
- 4 Den 14. december 2017 bragte sagsøgte X's opholdsret til ophør. Sagsøgte bemærkede, at X ganske vist befandt sig i en »særlig vanskelig situation« (vold i ægteskabet). Sagsøgte tilføjede imidlertid, at X ikke havde godtgjort, at han

rådede over midler til sit eget underhold, således at han ikke længere var afhængig af socialsikring, hvilket kræves i henhold til belgisk lovgivning.

- 5 Den 26. januar 2018 anlagde X et annulationsøgsmål til prøvelse af denne afgørelse ved Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager).

2. Relevante EU-retlige forskrifter

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder

- 6 Artikel 20 bestemmer:

»Lighed for loven

Alle mennesker er lige for loven.«

- 7 Artikel 21 foreskriver:

»Ikke-forskelsbehandling

1. Enhver forskelsbehandling på grund af køn, race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder, seksuel orientering eller ethvert andet forhold er forbudt.

2. Inden for traktaternes anvendelsesområde og med forbehold af deres særlige bestemmelser er enhver forskelsbehandling på grund af nationalitet forbudt.

Rådets direktiv 2003/86/EF af 22. september 2003 om ret til familiesammenføring

- 8 Artikel 15 bestemmer:

»1. Senest efter fem års ophold har ægtefællen eller den ugifte partner samt børn, der er blevet myndige, efter ansøgning, hvis det kræves, ret til at få selvstændig opholdstilladelse, uafhængig af referencepersonens opholdstilladelse, hvis familiemedlemmet ikke har fået opholdstilladelse med andre begrundelser end familiesammenføring.

Medlemsstaterne kan, hvis den familiemæssige tilknytning ophører, begrænse meddelelse af opholdstilladelse som omhandlet i første afsnit til ægtefællen eller den ugifte partner.

2. Medlemsstaterne kan meddele myndige børn og slægtninge i lige opstigende linje, jf. artikel 4, stk. 2, selvstændig opholdstilladelse.

3. Hvis ægtefællen dør, eller parterne skilles eller separeres, eller hvis førstegradsslægtninge i lige opstigende linje eller efterkommere i lige linje dør, kan der efter ansøgning, hvis det kræves, udstedes selvstændig opholdstilladelse til personer, der er indrejst med henblik på familiesammenføring. Medlemsstaterne fastsætter bestemmelser, der sikrer, at der meddeles selvstændig opholdstilladelse, hvis der opstår særligt vanskelige situationer.

4. Betingelserne i forbindelse med den selvstændige opholdstilladelses meddelelse og gyldighedsperiode fastsættes i henhold til national ret.«

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgernes og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF

9 Artikel 13 bestemmer:

»Bevarelse af familiemedlemmers ret til ophold i tilfælde af skilsmisse eller omstødelse af ægteskabet eller det registrerede partnerskabs ophør

1. [...]

2. Skilsmisse, omstødelse af ægteskabet eller ophør af det registrerede partnerskab som omhandlet i artikel 2, nr. 2, litra b), betyder ikke, at familiemedlemmer til unionsborgere, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, mister deres ret til ophold, jf. dog andet afsnit:

[...]

c) hvis der foreligger en særlig vanskelig situation, og ægtefællen eller partneren f.eks. har været udsat for vold i hjemmet, mens ægteskabet eller det registrerede partnerskab stadig bestod, eller

[...]

Før de pågældende personer opnår ret til tidsubegrænset ophold, er deres ret til ophold fortsat betinget af, at de kan godtgøre, at de er arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, eller at de råder over tilstrækkelige midler til sig selv og deres familiemedlemmer, således at deres ophold ikke bliver en byrde for værtsmedlemsstatens sociale system, og at de har en sygeforsikring i værtsmedlemsstaten, der dækker alle risici, eller at de i værtsmedlemsstaten har status som familiemedlem til en person, der opfylder disse krav. [...]«

3. Parternes synspunkter

3.1. X

- 10 X gør opmærksom på den uberettigede forskelsbehandling, som han er genstand for som ægtefælle til en EU-statsborger i forhold til en ægtefælle til en tredjelandstatsborger, der har en ubegrænset opholdsret, navnlig når samlivet ophører på grund af vold i hjemmet.
- 11 Hans ret til fortsat ophold er således i det væsentlige betinget af, at han er i arbejde eller råder over tilstrækkelige midler, mens denne ret ikke er underlagt nogen betingelser, når der er tale om en ægtefælle til en tredjelandstatsborger.
- 12 X hævder, at denne forskelsbehandling er i strid med navnlig chartrets artikel 20 og 21.

3.2. Sagsøgte

- 13 I den foreliggende sag har sagsøgeren ikke godtgjort, hvordan hans situation (som familiemedlem til en EU-borger) kan sammenlignes med den situation, som et familiemedlem til en tredjelandstatsborger, der har en ubegrænset opholdstilladelse, befinder sig i.
- 14 EU-borgeres situation er ikke sammenlignelig med tredjelandstatsborgeres situation. Det samme gælder deres (tidligere) familiemedlemmers situation.
- 15 Selv hvis det antages, at de to kategorier, der sammenlignes, er sammenlignelige, hvilket ikke er tilfældet, er den forskelsbehandling, som sagsøgeren hævder at være udsat for, baseret på et objektivi kriterium og kan ikke anses for uforholdsmæssig.
- 16 Den angivne lovbestemmelse, hvorved der indføres en betingelse om ressourcer, gennemfører således direktiv 2004/83, navnlig artikel 13 heri, i national ret.
- 17 Hvad angår princippet om ikke-forskelsbehandling i chartrets artikel 21, svarer stk. 2 desuden til artikel 18, stk. 1, TEUF (tidligere artikel 12 EF) (jf. forklaringer til chartret om grundlæggende rettigheder (EUT 2007, C 303, s. 2)). Domstolen har imidlertid fastslået, at »[d]enne bestemmelse [...] kan ikke finde anvendelse i tilfælde af en eventuel forskellig behandling af statsborgere i medlemsstater og statsborgere i tredjelande« (dom af 4.6.2009, Vatsouras og Koupatantze, C-22/08 og C-23/08, EU:C:2009:344, præmis 52). Det følger heraf, at chartrets artikel 21, stk. 2, kun finder anvendelse i situationer, hvor en statsborger i en medlemsstat alene forskelsbehandles i forhold til statsborgere fra en anden medlemsstat på grundlag af sin nationalitet, hvilket ikke er tilfældet i den foreliggende sag. Der kan således ikke konstateres nogen forskelsbehandling i henhold til chartrets artikel 21 i den foreliggende sag.

4. Bedømmelse foretaget af Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager)

- 18 Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) konstaterer, at familiemedlemmer, der er ofre for vold i hjemmet, ganske rigtigt forskelsbehandles, afhængigt af om de er familiesammenført med en EU-borger eller med en tredjelandstatsborger, der har opholdsret i Belgien.
- 19 Begge har ret til fortsat ophold i tilfælde af samlivets ophør på grund af vold, men til forskel fra familiemedlemmer til en EU-borger, er familiemedlemmer til en tredjelandstatsborger, der er ofre for en sådan vold, ikke forpligtede til at fremlægge andre beviser end beviser på vold.
- 20 Den belgiske Cour constitutionnelle (forfatningsdomstol) har allerede fastslået, at denne forskelsbehandling mellem familiemedlemmer til en belgisk statsborger og familiemedlemmer til en tredjelandstatsborger ikke var berettiget, idet den imidlertid fremhævede, at de pågældende bestemmelser »finder anvendelse på familiemedlemmer til en belgier, som ikke har benyttet sig af sin ret til fri bevægelighed. I dette tilfælde følger anvendelsen af [lov-]bestemmelserne på familiemedlemmer til en belgier ikke af gennemførelsen i national ret af direktiv 2004/38, men på en selvstændig afgørelse truffet af lovgiver« (dom nr. 17/2019 af 7.2.2019).
- 21 I den foreliggende sag har sagsøgeren anvendt en lovbestemmelse til gennemførelse i national ret af en bestemmelse i et direktiv (artikel 13, stk. 2, i direktiv 2004/38). Denne ordning er forskellig fra den ordning, der er fastsat for familiemedlemmer til en tredjelandstatsborger i et andet direktiv (artikel 15 i direktiv 2003/86).
- 22 Ifølge Domstolens faste praksis er de nationale retter ikke beføjede til at erklære retsakter fra Unionens institutioner for ugyldige (dom af 22.10.1987, Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, præmis 15). Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) finder det følgelig nødvendigt at indbringe sagen for Domstolen, så den kan afgøre spørgsmålet om forskelsbehandling som følge af den forskellige behandling, som EU-lovgiver foretager mellem de to kategorier af familiemedlemmer, der er omfattet af to forskellige EU-retsakter.
- 23 Alle EU-retsakter skal kunne bedømmes i lyset af ligebehandlingsprincippet eller princippet om ikke-forskelsbehandling, som er sikret ved chartrets artikel 20 og 21. Hvis en overensstemmende fortolkning ikke er mulig, skal retsaktens erklæres ugyldig, og de nationale bestemmelser, der vedtaget til gennemførelse af denne retsakt, ophæves.
- 24 Hvad endelig angår sagsøgtens argumentation vedrørende anvendelsen af chartrets artikel 21 (jf. præmis 17) er Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) af den opfattelse, at denne ikke skal besvares, eftersom Domstolen vil tage stilling til anvendelsen af chartrets artikel 20 eller artikel 21, stk. 1 eller 2, i den foreliggende sag.

- 25 Henset til det ovenstående har Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) fundet det hensigtsmæssigt at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt fastsættelsen af en generel supplerende betingelse i artikel 13, stk. 2, i direktiv 2004/38 er forenelig med chartrets artikel 20 og 21, og dermed af spørgsmålet om gyldigheden af denne EU-retlige bestemmelse.

5. Præjudicielt spørgsmål

- 26 Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) har i henhold til artikel 267 TEUF forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»Tilsidesætter artikel 13, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område artikel 20 og 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, for så vidt som den bestemmer, at skilsmisse, omstødelse af ægteskabet eller ophør af det registrerede partnerskab ikke betyder, at familiemedlemmer til unionsborgere, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, mister deres ret til ophold – navnlig når der foreligger en særlig vanskelig situation, og ægtefællen eller partneren f.eks. har været udsat for vold i hjemmet, mens ægteskabet eller det registrerede partnerskab stadig bestod – men udelukkende på den betingelse, at de pågældende kan godtgøre, at de er arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, eller at de råder over tilstrækkelige midler til sig selv og deres familiemedlemmer, således at deres ophold ikke bliver en byrde for værtsmedlemsstatens sociale system, og at de har en sygeforsikring i værtsmedlemsstaten, der dækker alle risici, eller at de i værtsmedlemsstaten har status som familiemedlem til en person, der opfylder disse krav, mens artikel 15, stk. 3, i Rådets direktiv 2004/38/EF af 22. september 2003 om ret til familiesammenføring, der indeholder den samme mulighed for at bevare en opholdsret, ikke gør denne opholdsret betinget af, at dette krav er opfyldt?«